

jde o mimořádný počet. Práci doprovází podrobná tabulka s daty nálezů a popisem ekologických dat.

Další rozsáhlý příspěvek P. Veselého shrnuje publikované i nové studie střevlíkovitých z Klánovického lesa. Součástí jsou tabulky s vyhodnocením bioindikčního statusu, biotopu a dat nálezu všech 183 dosud nalezených druhů. Pro přírodu celkově je významné zjištění, že v tomto počtu chybějí druhy přirozeného kontinuálního lesa, které jsou bezkřídlé a vykazují menší schopnost osídlovat nové biotopy. Jak uvádí také T. Klír a kol., území bylo ještě ve středověku odlesněné a poměrně hustě osídlené. Pozdější znovuzalesnění trvá příliš krátkou dobu, než aby se sem reliktní lesní druhy stihly znovu nastěhovat (viz Živa 2012, 3: 200–202). Lesem je pokryto až od 17. století. Tyto výsledky jsou ve shodě s botanickými daty z přírodní rezervace Cyrilov (D. Hřčka) i staršími údaji

z botanické literatury, kdy nebyly typické byliny listnatého lesa nalezeny. Sborník zakončuje studie o přírodě Počernického rybníka od Lubomíra Hanela a Jana Andresky. Nastínili historii výstavby rybníka, vědecké hydrobiologické stanice Antonína Friče a současné přírody včetně chovu ryb a výskytu různých skupin živočichů. Počernický rybník je nesporně v rámci osídlené krajiny důležitým ohniskem biodiverzity.

Nejvýznamnějším výsledkem veškerého výzkumu přírodního parku je málo známé zjištění, že minulé děje ovlivňují organismy dlouhou dobu, návrat do stavu bez lidských zásahů bývá možný jen částečně. Přesto jsou lesy a louky bohaté životem, uplatňují se však i nové a dříve neznámé druhy.

Odborně recenzované texty doprovází bohatá příloha barevných map a fotografií. Jména recenzentů jsou uvedena na titulní straně.

Současně vyšlo další číslo sborníku *Natura Pragensis* 25. Autoři Pavel Marhoul, Ondřej Balvín, Tomáš Dvořák a Jaroslav Holuša zpracovali na 240 celobarevných stranách obsáhlou monografii *Rovnokřídlí (Orthoptera) Prahy*. Ojedinelé dílo představuje 54 druhů rovnokřídlých s podrobným vyhodnocením, zmapováním výskytu v Praze, barevnými fotografiemi, ekologií a rozšířením nalezených druhů. Podrobnou recenzi připravuje pro některé z dalších čísel *Živy* odborník na tuto problematiku.

Sborníky jsou neprodejně, můžete je získat na pracovištích AOPK ČR, v knihovně ústředí Praha 11 – Chodov, Kaplanova 1931/1, nebo na objednávku (za cenu balného a poštovného), případně na Regionálním pracovišti pro Prahu a Střední Čechy, Podbabská 2582/30, Praha 6 v budově Výzkumného ústavu vodohospodářského TGM.

Jiří Moravec

RECENZE

Marcel Uhrin a kolektiv: Bibliography of the amphibian and reptile research in Slovakia between 1791 and 2017

V minulém roce vyšla elektronická publikace, která vedle samotných batrachologů a herpetologů potěší také každého, kdo se rád probírá historií zoologických výzkumů v prostoru střední Evropy. Nejde totiž jen o „suchou“ bibliografii, jak by se mohlo na první pohled zdát, ale o velmi zajímavý chronologický nástin vývoje zájmu o studium obojživelníků a plazů na území dnešního Slovenska. A nejen tam. Práce slovenských autorů měly a mají značný přeshraniční přesah daný jak politicko-historickými důvody, tak zaměřením výzkumu jednotlivých badatelů.

Celá kniha představuje úctyhodné dílo. Je uvedena historickým pojednáním, které mapuje postupný rozvoj batrachologie a herpetologie na Slovensku. Vedle zajímavých dobových dokumentů a fotografických tabulí zobrazujících všechny druhy slovenských obojživelníků a plazů doprovázejí tuto část textu i přehledné diagramy ukazující např. narůstající publikační aktivitu slovenských autorů, široký geografický záběr výzkumu badatelů, tematickou pestrost prací, přehled publikačně nejzdatnějších autorů nebo kvantitativní zmapování jednotlivých typů a témat shromážděných publikací. Ukazuje se, že téměř čtyři pětiny titulů vyšly v posledních třech dekádách, a je nepochybné, že trend vzrůstajícího počtu a kvality batracho-/herpetologických prací bude na Slovensku dále posilovat.

Těžiště bibliografie leží v systematickém seznamu 2 183 publikací i různých nepublikovaných zpráv, které vznikly za více než dvě a čtvrt století batrachologických a herpetologických výzkumů na Slovensku. Je důležité zmínit, že bibliografie

zahrnuje také práce pojednávající o obojživelnících a plazech žijících mimo slovenské území a publikace zahraničních badatelů, které k poznání slovenské batracho-/herpetofauny nějakým způsobem přispěly.

Vlastní bibliografie je podle charakteru jednotlivých publikací rozdělena na 9 tematických sekcí (indexované vědecké články, monografie, konferenční abstrakty, populární články, nepublikované zprávy apod.). Snadné vyhledávání umožňují rejstříky jmen autorů, taxonů, geografických názvů a tematických hesel.

Čtenáře bude jistě zajímat, jak moc je daná bibliografie kompletní. Zde bych zopakoval, že autoři vykonali skutečně úctyhodnou práci. Musíme si uvědomit, že určitá míra neúplnosti je údělem všech široce pojatých bibliografií. V praxi je asi téměř nemožné dohledat v nějakém smysluplném čase všechny publikace a zprávy, které byly k danému tématu vyprodukovány za tak dlouhý a historicky turbulentní časový úsek, jaký dané dílo pokrývá. Hodně záleží na kritériích, která si autoři pro výběr jednotlivých položek stanoví. V našem případě byli na sebe hodně přísní. Podle první ze čtyř přijatých podmínek se např. zavázali zahrnout práce, které obsahují faunistické údaje pro alespoň jeden taxon obojživelníka nebo plaza ze Slovenska. A takových publikací je především z období Československa a z pera českých autorů k dispozici poměrně hodně. Někjaké se tedy do soupisů nedostaly. Vzhledem k celkovému rozsahu bibliografie však nepředstavují významnější podíl. Předpokládám navíc, že daná publikace je živý organismus, který bude stále „příkrmován“ dalšími doplňujícími a novými daty. Navštědčuje tomu i elektronická povaha její první zveřejněné formy.

Závěrem je třeba říct, že bibliografie prací o slovenských obojživelnících a plazech nepochybně naplňuje cíl, který si její autoři vytýčili. Totiž poskytnout kvalitní shrnující základ pro další batracho-/herpetologický výzkum na Slovensku. Současně ji lze chápat jako cenný dokument, jenž bude v průběhu času nabývat na historickém významu.

Kolektiv spoluautorů recenzované publikace: David Jandzik, Andrej Čerňanský, Michal Rindoš, Blanka Lehotská, Stanislav Danko, Ján Kautman, Peter Mikulíček, Peter Urban a Daniel Jablonski

Vydala Přírodovědecká fakulta Univerzity Pavla Josefa Šafárika v Košicích, 2019, 236 str., jako elektronickou publikaci. Volně ke stažení na <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2019/pf/slovak-herpetological-bibliography.pdf>